

Ryszard Żmuda

Prof. dr hab. Zenobiusz KOZIK (ur. 1928), Kraków-AM

Forum Bibliotek Medycznych 4/2 (8), 551-561

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Prof. dr hab. Zenobiusz Wincenty KOZIK (ur. 1928) ekonomista, humanista, historyk, politolog, działacz polityczny i społeczny, członek towarzystw naukowych, redaktor, promotor rozpraw doktorskich i prac magisterskich, nauczyciel akademicki, profesor nadzwyczajny, kierownik Katedry Marksizmu-Leninizmu i dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Medycznej im. Tadeusza Kościuszki w Krakowie, kierownik Zakładu Historii Polski Ludowej i zastępca dyrektora Instytutu Ruchu Robotniczego Wyższej Szkoły Nauk Społecznych przy KC PZPR, następnie dziekan Wydziału Nauk Społeczno-Politycznych Akademii Nauk Społecznych w Warszawie, później profesor innych uczelni: Wyższej Szkoły Pedagogicznej i Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz Wyższej Szkoły Działalności Gospodarczej i Uczelni Warszawskiej im. Marii Skłodowskiej-Curie.

Urodził się 23 stycznia 1928 roku w Mierzwinie, pow. Jędrzejów, woj. kieleckie w rodzinie chłopskiej Stanisława i Wiktorii z domu Miśkiewicz. Jest dwójga imion Zenobiusz Wincenty, ale drugiego nie używa. Ma troje rodzeństwa: dwóch braci – Zbigniewa (ur. 1930), oficera Wojska Polskiego w randze pułkownika i Leszka (ur. 1940), magistra inżyniera górnika oraz siostrę Bolesławę (ur. 1932), pracownika umysłowego. Żonaty od 1952 roku z Heleną Teresą z domu Molenda, docentem, kierownikiem Katedry Ekonomii Politycznej WSR w Krakowie. Ma córkę Małgorzatę (ur. 12 IV 1954) prawnika - adwokata.

Szkolę Podstawową rozpoczął w Mierzwinie, a ukończył w Jędrzejowie (1942). Podczas okupacji kontynuował naukę gimnazjalną na tajnych kompletach, po czym uczęszczał do Liceum Ogólnokształcącego w Jędrzejowie, gdzie uzyskał świadectwo dojrzałości (1947). Studiował (1948, 1951-1953) - dyplom i tytuł zawodowy magistra ekonomii, specjalizacja w zakresie ekonomiki handlu (16 X 1953) - na Wydziale Handlu Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Krakowie, doktoryzował się (19 V 1970) - stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk politycznych - na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego, i habilitował się (26 VI 1974) - uzyskując stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie historii myśli politycznej - w Wyższej Szkole Nauk Społecznych przy Komitecie Centralnym PZPR w Warszawie. Odbył podróże naukowe do Niemiec - RFN (1974) na stypendium Deutscher Akademischer Austauschdienst w uniwersytetach w Bonn i Mannheim oraz w Technische Hochschule (Darmstadt). JM Rektor WSNS gen. bryg. doc. dr hab. Norbert Michta, po otrzymaniu opinii dorobku naukowego,

dydaktycznego i organizacyjnego, które napisali: prof. dr hab. Józef Buszko, Kraków - UJ, prof. dr hab. Władysław Góra, Warszawa - WSNS i prof. dr hab. Franciszek Ryszka, Warszawa - IH PAN, wystąpił z wnioskiem o profesurę. Dnia 14 II 1985 roku Przewodniczący Rady Państwa Henryk Jabłoński, nadał Zenobiuszowi Wincentemu Kozikowi tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego nauk humanistycznych.

Napisał pracę magisterską: *Transport w handlu (ekonomika handlu)*, pod kierunkiem mgr. Anatola Papierowskiego, rozprawę doktorską: *Jednolity front KPP i PPS w Krakowskim (1933-1937)*, której promotorem był doc. dr Janusz Wojciech Gołębiowski, a recenzentami prof. dr hab. Józef Buszko i prof. dr hab. Jerzy Tomaszewski, i habilitacyjną: *Parte i stronnictwa polityczne w Krakowskim w latach 1945-1947* - recenzenci: prof. dr hab. Janusz Wojciech Gołębiowski, Warszawa - WSNS, prof. dr Józef Buszko, Kraków - UJ i prof. dr hab. Henryk Rechnowicz, Katowice - UŚI.

Zajmowane stanowiska i pełnione funkcje: Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Krakowie. Katedra Podstaw Marksizmu-Leninizmu – młodszy asystent (1 IV 1951 - 30 IX 1953), asystent (1 X 1953 -), starszy asystent (do 30 IX 1953); Akademia Medyczna im. Tadeusza Kościuszki w Krakowie – adiunkt (1 X 1953 - 30 XI 1954), zastępca profesora i kierownik Zakładu Podstaw Marksizmu-Leninizmu (23 XII 1954 – 30 XI 1956), równocześnie od XI 1955 (na 1/2 etatu był kierownikiem Katedry Podstaw Marksizmu-Leninizmu w Wyższej Szkole Wychowania Fizycznego w Krakowie; Komitet Wojewódzki PZPR w Krakowie – kierownik referatu historii partii (1 XII 1956 – 31 VII 1958); Lektor KW PZPR (1956-), a później KC PZPR (1975-); Akademia Medyczna w Krakowie. Biblioteka Główna - dyrektor (1 VIII 1958 – 29 II 1960); Krakowskie Zakłady Terenowe Przemysłu Materiałów Budowlanych w Krakowie – dyrektor (1 III –15 IX 1960); Zjednoczenie Przemysłu Wapienniczego i Gipsowego w Krakowie – naczelny ekonomista, zastępca dyrektora ds. ekonomicznych (15 X 1960 – 31 VIII 1969); Akademia Medyczna w Krakowie – docent (1 X 1971-) i kierownik Studium Nauk Politycznych (1969 – 30 IX 1974); Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Warszawie przy Komitecie Centralnym PZPR. Instytut Ruchu Robotniczego – docent (IV 1974 -), wicedyrektor (1 X 1974-31 X 1981) i kierownik Zakładu Historii Polski Ludowej (1 X 1974 - 1977), następnie Akademii Nauk Społecznych w Warszawie (do 30 IX 1990). Wydział Nauk Społeczno-Politycznych – dziekan (1 IX 1984 - 1987); Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego w Kielcach; Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim. Instytut Filologii Polskiej (1986-1992); Wyższa Szkoła Działalności Gospodarczej (1992); Uczelnia Warszawska im. Marii Skłodowskiej-Curie. Katedra Prawa i Nauk Społecznych (1 II 2001 - 30 IX 2006).

Działacz młodzieżowy, studencki i polityczny, który od najmłodszych lat wykazywał zainteresowania i chęć przynależności do różnorodnych organizacji i partii politycznych, w których pełnił liczne funkcje. Współpracował z organizacjami młodzieżowymi w zakresie pracy wychowawczej i konkursów wiedzy społeczno-politycznej.

W 1948 roku przebywał w wojsku, przerywając studia, jako słuchacz Wyższej Szkoły Oficerów Polityczno-Wychowawczych w Warszawie-Rembertowie.

Praca naukowa - podejmował problematykę badawczą z zakresu historii, ruchu robotniczego i politologii. Interesował się dziejami ekonomicznymi, społecznymi i politycznymi Polski. Zajmował się również tematyką historiografii i metodologii. Zorganizował w WSNS/ANS badania nad historią PZPR. Ogłosił drukiem ponad 200 publikacji. W bibliografii podmiotowej zarejestrowano 125 pozycji. Część opisów bibliograficznych podano w wersji skróconej, uniemożliwiającej pełną identyfikację artykułów, ponieważ pełnych opisów profesor nie pamięta, a takie zapisy podał w sprzedanych przez siebie wykazach w Krakowie i Warszawie. To samo dotyczy ilości dysertacji i prac magisterskich. Był autorem artykułów, rozdziałów w pracach zbiorowych, książek (monografii, rozpraw, studiów), broszur, komunikatów naukowych, referatów, recenzji i wypowiedzi. Uprawiał również publicystykę na łamach czasopism: *Dziennik Polski*, *Pokolenia*, *Polityka*, *Życie Literackie*, *Argumenty*, *Z Pola Walki*. Redagował prace zbiorowe i opracowywał ekspertyzy dla KC PZPR. Był wydawcą źródeł i redaktorem naczelnym kwartalnika *Z Pola Walki* (1 IV 1974 - 31 X 1981). W redakcji czasopisma organizował spotkania i dyskusje. Doprowadził do wydruku periodyku w wersji angielskiej.

Działalność dydaktyczna - opiekun naukowy 4 habilitacji, promotor 9 rozpraw doktorskich i 16 prac magisterskich. Recenzent habilitacji, 6 doktoratów i magisteriów. Podane liczby są zaniżone, ponieważ brak danych ze wszystkich uczelni, w których pracował. W Krakowie - WSE/AE prowadził ćwiczenia i wykłady z marksizmu-leninizmu oraz podstaw nauk politycznych, w Warszawie - WSNS/ANS wykłady kursowe i monograficzne z historii ruchu robotniczego w PRL, seminaria: dyplomowe, magisterskie i doktoranckie (1975-), w Kielcach - Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, filia w Piotrkowie Trybunalskim - seminarium magisterskie. Był lektorem Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Krakowie (ROK) i Komitetu Centralnego PZPR (1975-). Organizował publiczne odczyty dla studentów różnych uczelni, m. in. na temat wybranych zagadnień historii ruchu robotniczego lat 50. (Warszawa - UW, 1980, 1981) oraz na obozach studenckich ZSSP w Chełmie (1979) i Charzykowach (1981). Czynn timer uczestniczył w dyskusjach naukowych oraz z referatami na krajowych i zagranicznych konferencjach, sympozjach i zjazdach naukowych. W Uniwersytecie Jagiellońskim wygłosił referat: „Z problemów rozwoju PPR w regionie krakowskim”. Współorganizował ponad 11 krajowych i międzynarodowych konferencji i sympozjów, m. in. na temat: 70-lecia rewolucji 1905-1907 roku, 60-lecia powstania KPP, 30-lecia powstania PZPR, piśmiennictwa historycznego ruchu robotniczego, metodologii badań nad dziejami PZPR i Jubileuszu 20-lecia kwartalnika *Z Pola Walki*.

Wygrał konkurs na stanowisko dyrektora Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Krakowie. Było 7 kandydatów. Po dwóch latach zrezygnował z w/w funkcji, a później z pracy w AM (1 X 1977), przenosząc się służbowo do Warszawy.

Członek: Związku Walki Młodych (1947), Akademickiego Związku Walki Młodych „Życie” - przewodniczący Koła, Prezydium Zarządu Powiatowego w Jędrzejowie (I 1947 - VII 1948), Bratniej Pomocy - prezes Zarządu (1948-1950), Zrzeszenia Studentów Polskich - przewodniczący (1948-1950), Związku Akademickiego Młodzieży Polskiej - kierownik Wydziału Kadr i przewodniczący Zarządu Uczelnianego (I 1949-1953), Polskiej Partii Robotniczej (7 V 1947 - XII 1948), Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (XII 1948-), Egzekutywy OOP (1949-1952), I sekretarz POP KU PZPR (X 1950 - I 1952) WSE w Krakowie, Komisji Historycznej KW PZPR, Komisji Szkolnictwa Wyższego KD PZPR Kraków-Zwierzyniec, Związków Zawodowych Pracowników Państwowych i Społecznych, Komisji Akademii Medycznej w Krakowie ds. młodzieży, Polskiego Towarzystwa Historycznego (1956-1969), Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego - przewodniczący Koła Zakładowego oraz Rady Koordynacyjnej Kół PTE w Krakowie (1958-1978), Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych (1970-), Rady Naukowej Instytutu Nauk Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego (1974-1976), Rady Naukowej Instytutu Ruchu Robotniczego WSNS przy KC PZPR (1974-1989), Komitetu Redakcyjnego kwartalnika *Z Pola Walki* (1974-1981), Rady Naukowej Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego (1976-), Komisji II Wojny Światowej PAN (1977-), Komitetu Nauk Historycznych PAN (1978-1980), Komitetu Redakcyjnego Słownika biograficznego działaczy polskiego ruchu robotniczego, Sekretariatu Komisji KC PZPR (1981-) i Zespołu roboczego dla wyjaśnienia przyczyn konfliktu w dziejach PRL oraz sekretarz zespołu KC dla rozpatrzenia tez na stulecie polskiego ruchu robotniczego i podręcznika jego dziejów, Kolegium redakcyjnego wkładki historycznej *Głosu Nauczycielskiego* (1982-), Zespołu autorskiego 6 tomu historii polskiego ruchu robotniczego, Jury konkursów historycznych tygodnika *Polityka*.

Otrzymał odznaczenia: Złotą Odznakę Zrzeszenia Studentów Polskich (1960), X-lecia ZSP, Srebrny Krzyż Zasługi (1966), Odznakę 1000-lecia (1966), Złotą Odznakę Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (1969), Złotą Odznakę „Za pracę społeczną dla miasta Krakowa” (1972), Medal XXX-lecia PRL (1974), Złotą Odznakę „Za zasługi dla Ziemi Krakowskiej” (1976), Złotą Odznakę im. Janka Krasickiego (1978), Medal 50-lecia Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski oraz nagrody JM Rektora AM w Krakowie: dydaktyczno-organizacyjną (1970, 1972) i naukową (1973), JM Rektora WSNS w Warszawie: dydaktyczno-badawczą (1975) i dydaktyczno-wychowawczą (1978), za habilitację: *Życia Literackiego* (1975), w konkursie im. W. Rzymowskiego Wydawnictwa „Epoka” (1975), Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki - III° (1976) oraz za pracę zbiorową pt.: „PZPR 1948-1978” - zespolową I^o (1979).

Spis publikacji

- 1956
1. Gdy „Semperit” walczył. 1956
  2. Kraków walczący. 1956
Cykl artykułów
- 1957
3. Rodzi się partia wolności i wyzwolenia społecznego (PPR). 1957
  4. Sierpień 1937. 1957
Współaut.: K. Nowak, ..., J. Łabuz, L. Motyka, W. Wadas
  5. Za wspólną sprawę. 1957
- 1958
6. 40 lat KPP. 1958
Cykl artykułów
  7. Kartki z dziejów Gwardii Ludowej w Krakowie. 1958
Cykl artykułów
  8. KZMP w pierwszym szeregu. 1958
  9. Numer osiemnasty był ostatni (pismo KPRP „Pług”). 1958
  10. Paweł Sierankiewicz. 1958
  11. Pierwsze starcie (początki KPRP w Krakowie). 1958
  12. Walka KPP o jednolity front robotniczy i front ludowy w latach 1934-1938. W: Szkice z dziejów ruchu komunistycznego w województwie krakowskim. Kraków 1958 s. 193-245
Współaut.: Józef Buszko, Henryk Dobrowolski, ..., Kazimierz Nowak
  12. Władysław Szmidt. 1958
  13. Życie patrioty (Stanisław Ziaja). 1958
- 1959
14. Kraków rewolucyjny. 1959
  15. Niezależny Związek Akademickiej Młodzieży Socjalistycznej „Życie” w Krakowie. 1959
- 1962
16. „Justyn” Jaszcuński. 1962
- 1964
17. Rec.: O ludziach i sprawie. 1964
- 1968
18. Kraków 1923. maszynopis. 1968
- 1969
19. Wybory do Rady Miejskiej 1933. 1969
- 1971
20. Bibliografia do dziejów Polskiej Partii Robotniczej z uwzględnieniem regionu krakowskiego. Kraków : Kom. org. Obchodów XXX Rocznicy Powstania PPR, 1971. - 31 s.
Współaut.: Jan Piątkowski, ...
  21. Jednolity front KPP i PPS w Krakowskim 1933-1937. Kraków: Wydaw. Lit., 1971. – 387 s.
Rec.: Szczygielski Zbigniew, *Kwart. Hist. Ruchu Zawod.* 1972 R. 11 nr 3 s. 109-112; Tymieniecka Aleksandra, *Z Pola Walki* 1972 R. 15 nr 2 s. 299-301; Biernath Henryk, *Stud. Hist.* 1976 R. 19 z. 2 s. 309-313
  22. Pierwsze dni władzy ludowej. *Dz. Pol.* 1971
  23. Powstanie jednolitego frontu KPP i PPS w Krakowie. *Stud. Hist.* 1971 z. 1 s. 33-55
  24. Rec.: Kantyka Jan: ORMO w województwie katowickim: XXV lat w służbie Ojczyzny. Katowice 1971.- *Zar. Śl.* 1971 R. 34 z. 4 s. 840-842
- 1972
25. AZWM „Życie” w Krakowie. (Szkic historyczny). *Pokolenia* 1972 R. 10 [nr] 4 s. 56-79, 1973 R. 11 [nr] 1 s. 41-57
  26. Krakowska organizacja AZWM „Życie”: szkic. – Kraków: Referat Hist. Partii KW PZPR, 1972. – 63, [1] s.; 21 cm
  27. Pierwszy okres rozwoju AZWM „Życie”. *Głos Młodz.* 1972 dodatek di nr 7 s. 4-10
  28. PPR - partia narodu. *Dz. Pol.* 1972
  29. Rec.: Sławecki Ryszard: Manewr, który ocalił Kraków. Wyd. 2. uzup. Kraków 1971. – 1: O wyzwoleniu Krakowa w 1945 r. *Wojsk. Prz. Hist.* 1972 R. 17 nr 2 s. 447-450
  30. Z problemów rozwoju PPR w regionie krakowskim (1945-1948). W: Polska Partia Robotnicza na ziemi krakowskiej 1942-1948: pokłosie sesji naukowej odbytej na Uniwersytecie Jagiellońskim w dniach 27-28 stycznia 1972 r. / red. Józef Buszko, Andrzej Kozanecki. Kraków 1972. - *Zesz. Nauk. UJ* 1972 z. 39 s. 75-87

1973

□AZWM „Życie” w Krakowie. *Pokolenia* 1973 R. 11 [nr] 1 s. 41-59

31. Prekursor demokratycznego ruchu młodzieży studenckiej (ZAMD). W: Ruch młodzieżowy w regionie krakowskim w latach 1945-1948. Kraków 1973

1974

32. Droga do zjednoczenia. W: Seminarium poświęcone 25. rocznicy zjednoczenia polskiego ruchu robotniczego. Kraków 1974

33. Krakowska organizacja Stronnictwa Demokratycznego 1945-1947. *Zesz. Hist.-Polit. SD* 1974 z. 10 s. 38-51

Polem.: Barański Kazimierz, *Tamże* 1975 z. 11 s. 133-136; Arczyński Marek Ferdynand, *Tamże* s. 136-139; Repl.: ..., *Tamże* s. 140

34. Odbudowa władzy administracyjnej w regionie krakowskim. *Stud. Hist.* 1974 z. 2 s. 197-213

35. Odbudowa życia państwowego w regionie krakowskim. *Stud. Hist.* 1974 nr 1

36. Partie robotnicze regionu krakowskiego u progu Polski Ludowej (styczeń-czerwiec 1945). *Z Pola Walki* 1974 nr 2 s. 57-88

37. Rec.: Wachowska Barbara: Z dziejów jednolitego frontu w łódzkim okręgu przemysłowym. Łódź 1973. - *Z Pola Walki* 1974 R. 17 nr 3 s. 247-251

38. Zjednoczenie ruchu robotniczego jako proces dziejowy. W: Materiały i Studia WSNS 1974 nr 15 s. 187-194

1975

39. Charakter i etapy rewolucji ludowej w Polsce. *Z Pola Walki* 1975 R. 18 nr 3 s. 173-177

40. Gołębiowski Janusz Wojciech, Góra Władysław: Charakter i etapy rewolucji ludowej w Polsce. Tezy. *Z Pola Walki* 1975 R. 18 nr 3 s. 141-156
Dyskusja m. in.: ... s. 173 - 177

41. Kontynuacja i nowatorstwo w programie i działalności PPR. *Z Pola Walki* 1975 R. 18 nr 2 s. 103-157, nr 3 s. 130-132
Dyskusja m. in.: ...

42. Partie i stronnictwa polityczne w Krakowskim 1945-1947. - Kraków: Wydaw. Lit., 1975. - 467, [5] s.: tab., bibliogr.; 21 cm

Rec.: Hemmerling Zygmunt, *Wies Współcz.* 1976 R. 20 nr 12 s. 144-148; Kołomejczyk Norbert, *Z Pola Walki* 1976 R. 19 nr 2 s. 210-215; Koźniewski Kazimierz: Kraków 1945 pamiętacie? *Polityka* 1976 R. 20 nr 8 s. 15; Sierocki Tadeusz: Pierwsze powojenne lata w Polsce południowej. *Mies. Lit.* 1976 R. 11 nr 7 s. 138-140; Sprawozd.: Fijałkowska Barbara: Dyskusja nad książką ... *Z Pola Walki* 1976 R. 19 nr 2 s. 280-282; Terej Jerzy Janusz, *Dzieje Najnowsze*. 1976 R. 8 [nr] 4 s. 139-142; Manusevič A[leksandr] Ja[kovlevič] *Novaja i Novejšaja Ist.* 1977 [G. 21] [nr] 2 s. 192-194; Pilch Andrzej, *Kwart. Hist.* 1977 R. 84 [nr] 1 s. 233-235; Świętochowski Tadeusz, *Amer. Hist. Rev.* 1977 Vol. 82 nr 3 s. 688-689

43. Polska Partia Robotnicza w województwie śląsko-dąbrowskim. *Zar. Śl.* 1975 R. 38 z. 2 s. 286-272

44. PPS i PPR w Krakowskim na drodze do zjednoczenia. *Z Pola Walki* 1975 nr 3 s. 53-78

45. Rec.: Rechnowicz Henryk: Bolesław Bierut 1892-1956. Warszawa 1974. - *Z Pola Walki* 1975 R. 18 nr 2 s. 205-209

46. Reforma rolna na wsi krakowskiej. *Zesz. Nauk. AR Krak. Nr III: Ekonomika* 1975 Z. 9 s. 3-24, Rez., Sum.
Współaut.: Helena Kozik, ...

47. Wyzwolenie Ziemi Krakowskiej i formowanie władzy ludowej. W: Nauka w środowisku krakowskim w latach 1945-1974: materiały ze środowiskowej sesji naukowej w Krakowie 4-5 czerwca 1974/red. Stanisław Cynarski. Warszawa 1975 s. 18-32

1976

48. Kształtowanie się partii w Polsce Ludowej. W: Kursokonferencje podstaw nauk politycznych wrzesień 1976/Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauk Politycznych. - Warszawa: COM-SNP, 1976

49. Międzynarodowy ruch robotniczy. T. 1: Wiek XIX-1945/red. Irena Koberdowa. T. 2: 1945-1975/red. Jerzy Pawłowicz. Warszawa 1976
Stenogram dyskusji m. in.: ..., *Z Pola Walki* 1977 R. 20 nr 2 s. (59-138)

50. Rec.: Ruch robotniczy w Polsce Ludowej. Warszawa 1975.- *Nowe Książki* 1976 nr 3 s. 55-57

51. Tradycje jednolitego frontu w polskim ruchu robotniczym. *Mies. Lit.* 1976 R. 11 nr 5 s. 66-91
Dyskusja m. in.: ... s. 68-69, 71-72, 83-85

52. Die Vereinigung der Arbeiterbewegung in

Volkspolen. *Beiträge zur Gesch. d. Arbeiterbewegung* 1976 H. 2 s. 215-225

1977

53. Kształtowanie się partii marksistowsko-leninowskiej w Polsce. *Stud. Nauk. Polit.* 1977 [T. 12] s. 51-65, Rez., Sum.

54. Kształtowanie się partii w Polsce Ludowej. Metodologia i problemy badawcze. W: *Rozwój i działalność PZPR 1948-1975: materiały sesji naukowej poświęconej 30 rocznicy zjednoczenia ruchu robotniczego w Polsce.* (Warszawa 23 kwietnia 1975 r./red. nauk. Władysław Góra). Warszawa 1977

55. Międzynarodowy ruch robotniczy. *Z Pola Walki* 1977 R. 20 nr 2 s. 103-111

56. Red.: Polska-ZSRR internacjonalistyczna współpraca - historia i współczesność. Zbiór rozpraw w języku polskim i rosyjskim. T. 1-2. Warszawa - Moskwa 1977, 1978. - 562, 384 s.

Współred.: .....

57. Walka o utrwalenie władzy ludowej na Ziemi Krakowskiej. *Wojsk. Prz. Hist.* 1977 R. 22 nr 2 s. 198-228

1978

58. Drogi do jedności ruchu robotniczego w Polsce. Warszawa: WSNS, 1978. - 29

59. Historyczne przesłanki powstania PZPR. W: *PZPR 1948-1978.* Warszawa 1978 s. 5-39

60. Kształtowanie się strategii gospodarczej PZPR 1954-1956. *Z Pola Walki* 1978 R. 21 nr 4 s. 7-30

61. Niektóre problemy metodologii w badaniach historycznych nad PZPR. *Mat. Stud. SNS* 1978 nr 21 s. 7-15

62. Niektóre problemy rozwoju SD na Ziemi Krakowskiej w pierwszych latach władzy ludowej. W: *Geneza Klubów Demokratycznych i Stronictwa Demokratycznego na Ziemi Krakowskiej.* Warszawa 1978 s. 21-23

Toż. *Zesz. Hist. SD* 1978 z. 17 s. 49-56

63. Polska i międzynarodowe stosunki nowego typu. *Zar. Śl.* 1978 z. 1 s. 5-20

64. Polski ruch robotniczy oczami historyka. Rozm. Jerzy Centkowski. *Wiad. Hist.* 1978 R. 21 nr 6 s. 259-263

65. Ruch robotniczy w czasopiśmiennictwie historycznym Polski Ludowej. *Z Pola Walki* 1978 R. 21 nr 3 s. 145-149

66. Skład lewicy politycznej i sprawa obrony demokracji w II Rzeczypospolitej. *Zesz. Hist.-Polit. SD* 1978 z. 19 s. 7-9

67. Zasięg wpływów KPP w II Rzeczypospolitej. *Z Pola Walki* 1978 R. 21 nr 4 s. 85-87, 125-126

1979

68. Die Erfahrungen der „Z Pola Walki“ in der historischen Propaganda. *Beiträge zur Gesch. d. Arbeiterbewegung* 1979 Jg 21 H. 4 s. 525-528

69. Główne kierunki politycznego rozwoju ruchu robotniczego w Polsce Południowej. W: *Dzieje ruchu robotniczego w Nowosądeckiem w latach 1939-1978.* Kraków 1979 s. 23-37

70. Historyczne przesłanki zjednoczeniowe. W: *PZPR 1948-1978.* Warszawa 1979 s. 5-39

71. Partia a ruch zawodowy i ruch młodzieży (1954-1957). *Z Pola Walki* 1979 nr 2 s. 48-70

72. Plan 6-letni. *Mies. Lit.* 1979 nr 1 s. 93-99

73. Procesy integracyjne w ruchu robotniczym w latach 1918-1923. Warszawa 1979 s. 23-37

74. Rec.: Kołomejczyk Norbert; Paweł Finder. Warszawa 1977. - *Zar. Śl.* 1979 z. 2 s. 344-351

75. Rec.: Topol Stefania; Paweł Finder 1904-1944 : Życie i działalność. Warszawa 1978. *Zar. Śl.* 1979 z. 2 s. 344-351

76. Rec.: Waldenberg Marek: Rewolucja i państwo w myśli politycznej W. Lenina. Warszawa 1978. - *Párttörténeti Közlemények* 1979 nr 4 s. 229-232

77. Trzydziestolecie zjednoczenia polskiego ruchu robotniczego. Warszawa: Książka i Wiedza, 1979. -27 s.

1980

78. Geneza i ewolucja frontu narodowego. W: *Dwie rocznice: 60-lecie odzyskania niepodległości, 30-lecie zjednoczenia ruchu robotniczego: materiały z sesji naukowej, Katowice, 24-25 listopada 1978 r./red. nauk. Henryk Rechnowicz.* Katowice 1980 s. 258-272

79. Początki odwilży. *Polityka* 1980 R. 24 nr 48 s. 15

80. Problemy regionalnej historiografii Polski Ludowej. W: Historia ruchu robotniczego w Polsce Ludowej w badaniach regionalnych. Warszawa 1980 s. 48-61

81. Przemiany polityczne w Polsce w świetle VII i VIII Plenum KC PZPR w 1956 r. *Z Pola Walki* 1980 R. 23 nr 2 s. 69-95, Rez., Sum.

82. PZPR i problemy polityczne lat 1954-1956. – Warszawa: WSNS przy KC PZPR, Inst. Ruchu Rob., 1980. – 187 s.; 24 cm

83. Rec.: Pasierb Bronisław: Życie polityczne Dolnego Śląska 1945-1950. Warszawa 1979. - *Dzieje Najnowsze*. 1980 R. 12 [nr] 3 s. 243-252

84. Red.: Wspólne cele. Polityczne podstawy współdziałania międzypartyjnego w latach 1944-1978. Wybór dokumentów i materiałów. Warszawa 1980. - 571 s.

85. Ruch robotniczy jako przedmiot badań historii socjologii i politologii. *Z Pola Walki* 1980 R. 23 nr 4 s. 47-85

Stenogram dyskusji redakcyjnej: ... s.47-48, 82-84

86. Ustawa o planie 6-letnim. – Lublin: Wydaw. Lub., 1980. – 103, [5] s.: [4] tabl., bibliogr.; 22 cm

1981

87. Badania nad dziejami klasy robotniczej w świetle doświadczeń współczesnych. Stenogram dyskusji w red. 16 I 1981 r. *Z Pola Walki* 1981 R. 24 nr 3/4 s. 119-154

Wypowiedzi: ...

1982

88. 100 Jahre erste polinische Arbeiterpartei. *Beiträge zur Gesch. d. Arbeiterbewegung* 1982 H. 6 s. 835-842

89. [Kasprzyk Krzysztof W.] (k): O historię ruchu robotniczego w Polsce bez białych plam. Z dyskusji w Kuźnicy. *Zdanie* 1982 [R. 5] nr 6 s. 2-10

Udział m. in.: ...

90. O badaniach nad polskim ruchem robotniczym. *Kwart. Hist.* 1982 R. 89 [nr] 2/3 s. 453-472

91. PZPR w latach 1954-1957: szkic historyczny. – Warszawa: PWN, 1982. – 309, [3] s.: bibliogr.; 21 cm

Rec.: Fiszer Józef, *Biul. Inf. Inst. Krajów Socjal. PAN* 1982 R. 17 nr 1/2 s. 159-166; Hillebrandt Bogdan, *Nowe Drogi* 1983 [R. 37 nr] 5 s. 184-187; Boruń Jerzy: PZPR w latach 1954-1957 – ciągłość rozwoju czy kryzys? *Stud. Nauk. Polit.* 1984 [T. 19] nr 1 s. 199-207; Dzieciolowski Stanisław, *Zesz. Hist.-Polit. Stron. Demokrat.* 1983 [R. 16] z. 1 s. 109-112; Pasierb Bronisław: Szkice o partii, *Z Pola Walki* 1984 R. 28 nr 3 s. 176-183; Sprawozd.: Grzędziński Edward: Dyskusja nad książką... *Z Pola Walki* 1983 R. 26 nr 3/4 s. 362-364

92. [Sto] 100 lat ruchu robotniczego w Polsce: drogi rozwoju. – [Warszawa], 1982. – 16 s. – (Zesz. Hist. „Głosu Nauczycielskiego” Nr 13)

93. Wydarzenia kryzysowe w Polsce w latach 1955-1957. (Stenogramy dyskusji redakcyjnych). *Z Pola Walki* 1982 R. 25 nr 1/2 s. 99-143

Wypowiedzi ...

94. Wpływ tradycji historycznej na proces wychowania społecznego. Warszawa: WSNS.- 10 s.

1983

95. PZPR na drodze do Października. - [Warszawa], 1983. – 15, [1] s.; 21 cm – (Zesz. Hist. „Głosu Nauczycielskiego” Nr 22)

96. Kształtowanie jedności. *Nowe Drogi* 1983 [R. 37] nr 11/12 s. 65-80

97. Sprawozdanie z prac Komisji KC PZPR powołanej dla wyjaśnienia przyczyn i przebiegu konfliktów społecznych w dziejach Polski Ludowej. *Nowe Drogi* 1983 nr spec. - 77 s.

Współaut.: ...

1984

98. Czy Kraków był Wandą? *Życie Lit.* 1984 R. 34 nr 26 s. 8-9, 13

99. Kryzys 1954-1956. Przesłanki, przebieg i skutki. [Maszynopis]. Oprac. przygot. dla potrzeb Komisji KC PZPR powołanej do wyjaśnienia przyczyn i przebiegu konfliktów.

Warszawa 27 I 1984 r. Konferencja naukowa

100. Proces powstawania PZPR. - [Warszawa], 1984. – 16 s.; 21 cm – (Zesz. Hist. „Głosu Nauczycielskiego” Nr 39)

101. Stan badań nad polskim ruchem robotniczym 1918-1970. *Z Pola Walki* 1094 R. 27 nr 1/2 s. 392-402. Materiały sesji naukowej poświęconej 100-leciu polskiego ruchu robotniczego.

Współaut.: Norbert Kołomejczyk, ...

1985

102. Rec.: Ptasieński Jan: Pierwszy z trzech zwrotów czyli rzecz o Władysławie Gomułce. Warszawa 1983. - *Z Pola Walki* 1985 R. 29 nr 2 s. 125-133

103. Polityczne aspekty zwrotu i kryzysu 1948 i 1956. Warszawa 1985

Rec.: Roman Dariusz, *Eduk. Polit.* 1986 Vol. 8 s. 423-429

104. Rok 1948 (stenogram dyskusji redakcyjnej). *Z Pola Walki* 1985 R. 29 nr 2 s. 21-67

1986

105. Metodologia badań PZPR. (Stenogram dyskusji redakcyjnej). *Z Pola Walki* 1986 R. 29 nr 4 s. 23-78

Warszawa, 5 XI 1985 r. Wypowiedzi ...

106. Październik 1956 z perspektywy 30 lat. *Nowe Drogi* 1986 [R. 36] [nr] 10 s. 66-78

107. Rec.: Bobrowski Czesław: Wspomnienia ze stulecia. Lublin 1985. - ...: Na marginesie wspomnień... *Z Pola Walki* 1986 R. 29 nr 3 s. 181-188

1987

108. O „białych plamach” w historii najnowszej. *Polityka* 1987 R. 31 nr 24 s. 1, 14, nr 33 s. 3, nr 51/52 s. 14

Z profesorem Eugeniuszem Duraczyńskim rozmawia Wiesław Władyka

109. Polska w latach 1945-1956: wybór tekstów źródłowych do nauczania historii/wybór i oprac. ... - Warszawa: Wydaw. Szk. i Pedagog., 1987. - 291, [4] s.; 24 cm

Współopr.: Eugeniusz Grzędziński

110. Zwrot w polityce PPR w 1948 r. *Wiad. Hist.* 1987 R. 30 nr 4 s. 306-321

1988

111. Kult jednostki i jego wpływ na budownictwo socjalizmu w Polsce (stenogram dyskusji redakcyjnej). *Z Pola Walki* 1988 R. 31 nr 2 s. 40-94

Warszawa 25 III 1987 r.

Wypowiedzi ...

112. O wydarzeniach marcowych 1968 r. *Nowe Drogi* 1988 [R. 42 nr] 2 s. 60-75

113. Rec.: Kaliński Janusz: Polityka gospodarcza Polski w latach 1948-1956. Warszawa 1987. - *Z Pola Walki* 1988 R. 31 nr 3 s. 172-182

114. Zjednoczenie ruchu robotniczego w Polsce. (Stenogram dyskusji redakcyjnej). *Z Pola Walki* 1988 R. 31 nr 4 s. 39-106

Wypowiedzi ...

1989

115. Czy Bierut był „polskim Stalinem”? *Polityka* 1989 R. 33 nr 6 s. 3, nr 8 s. 14, nr 9 s. 14

Wypowiedzi ...

116. Psychoza oblężonej twierdzy. *Polityka* 1989 R. 38 nr 41 s. 14

Z dziejów służby bezpieczeństwa

117. Stan badań nad ruchem robotniczym. Potrzeby oraz uwarunkowania. *Wiad. Hist.* 1989 R. 32 nr 2 s. 99-108

118. Z dziejów służby bezpieczeństwa. Psychoza oblężonej twierdzy. *Polityka* 1989 nr 41

1990

119. Research into the History of the Workong Class Movement in Poland in the years 1945-1987. W: La Science historique polonaise dans l'historiographie mondiale/réd. Par Marian Leczyk. Wrocław 1990 s. 421-447

1992

120. Derentsteheude Parteiensystem in Polen. *Berliner Debatta Initial* 1992 H. 4 s. 75-86

1994

121. Echa polskiego Października w społeczeństwie NRD. *Rocz. Pol.-Niem.* 1994 [T.] 3 s. 7-41

1995

122. Rec.: Falin Valentin: Politische Erinnerungen. München 1993. - *Dzieje Najn.* 1995 nr 1 s. 121-129

1996

123. Historiografia niemiecka o Niemieckiej Republice Demokratycznej. W: Przemiany w Polsce i NRD po 1989 roku. Warszawa 1996 s. 171-194

124. Historycy o Polsce Ludowej. *Dziś* 1996 nr 2 s. 89-92

1998

125. „Mazurek Dąbrowskiego”: geneza historyczna utworu jako hymnu narodowego. W: 200 lat Mazurka Dąbrowskiego: materiały z sesji naukowej zorganizowanej w dniu 11 grudnia 1997 roku przez Instytut Filologii Polskiej Filii

Kieleckiej WSP w Piotrkowie Trybunalskim / pod red. Stanisława Fryciego. Piotrków Trybunalski 1998 s. 9-26

126. Niemcy w NRD a polskie kryzysy 1956 i 1980-1981. – Piotrków Trybunalski: Wydaw. Filii Kiel. WSP, 1998. – 202, [1] s.: bibliogr.; 21 cm ISBN 83-87050-23-7

2000

127. Wypowiedź na konferencji naukowej pt. „Polski wrzesień 1939 – wojna na dwa fronty” W: Polski wrzesień 1939 r. – wojna na dwa fronty: materiały z Międzynarodowej Konferencji Naukowej [Piotrków Trybunalski 9-10 IX 1999] /

pod red. Henryka Stańczyka. Piotrków Trybunalski 2000 s. 321-325

128. Stalinowski system represji w Polsce (1948-1955). – Piotrków Trybunalski: Nauk. Wydaw. Piotrkowskie, 2000. – 239, [2] s.: bibliogr.; 21 cm. – Akademia Świętokrzyska im. J. Kochanowskiego. Filia w Piotrkowie Trybunalskim. Instytut Filologii Polskiej ISBN 83-87050-39-3

2005

129. Rec.: Chwalba Andrzej: Dzieje Krakowa. T. 6: Kraków w latach 1945-1989. Kraków 2004. – Jakie dzieje Krakowa? *Zdanie* 2005 nr 1/2 s. 75-79

Prace redakcyjne

1. *Z Pola Walki*. Kwart. /red. naczk. ... . Warszawa 1974-1981

Ekspertyzy

1. Konflikty społeczne w latach 1948-1956 w Polsce Ludowej. Warszawa 1982. - mps. - 111 s.

Oprac. dla Komisji KC PZPR. AAN sygn. - .....

2. Kryzys 1956 r.: przesłanki, przebieg, konsekwencje. Warszawa 1982. - mps. - 81 s.

Oprac. dla Komisji KC PZPR

3. Kryzys 1954-1956: przesłanki, przebieg i skutki. Warszawa 1984. - AAN sygn. 272/15

Oprac. dla Komisji KC PZPR

4. PZPR i problemy polityczne lat 1954-1956. - AAN sygn. 183/33

Promotor rozpraw doktorskich

1. Wachowicz Ryszard: Rozwój systemu doskonalenia kadr partyjnych PZPR 1948-1959. Warszawa 1978

2. Rączkowski Waław: Rozwój organizacyjny PZPR w regionie krakowskim 1949-1959. Warszawa 1978

3. Paszek Adolf: PPS w województwie warszawskim 1944-1948. Warszawa 1979

4. Ras Andrzej: PPR na forum Krajowej Rady Narodowej. Warszawa 1979

5. Kais Władysław: Samorząd robotniczy w programie i działalności PZPR. Warszawa 1980

6. Kijewski Wojciech: Działalność PZPR w zakresie socjalistycznej przebudowy wsi 1949-1956. Warszawa 1982

7. Mańkowski Stanisław: Referendum ludowe 1946. Warszawa 1983

8. Szymański Eugeniusz: Klasa robotnicza Dolnośląskiego Zagłębia Węglowego w latach 1945-1950. Warszawa 1987

9. Grzędziński Edward: Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej. Warszawa 1990

Promotor prac magisterskich

1. Bakalarz Ewa: Postaci zdrajców w „Potopie” Henryka Sienkiewicza. Piotrków Trybunalski 1998

2. Balcerek Barbara: Obraz okupacyjny Warszawy na podstawie „Kamienie na szaniec” A. Kamińskiego. Piotrków Trybunalski 1998

3. Dawidowicz Elżbieta: Postacie wielkich magnatów w „Ogniem i mieczem”. Piotrków Trybunalski 1998

4. Fijałkowska Izabela: Kozaczyna w „Ogniem i mieczem” – fikcja a rzeczywistość. Piotrków Trybunalski 1998

5. Gielec Agnieszka: Problematyka powstań narodowych w twórczości Stanisława Wyspiańskiego i Stefana Żeromskiego. Piotrków Trybunalski 1998

6. Grzywacz Teresa: Świat zagłady w „Medalionach” Zofii Nałkowskiej i opowiadaniach Tadeusza Borowskiego „Pożegnanie z Marią”. Piotrków Trybunalski 1998

7. Klekowska Anna: Wrzesień 1939 w utworach Jerzego Putramenta i Wojciecha Żukrowskiego. Piotrków Trybunalski 1998

8. Kowalska Anna: Epoka napoleońska w utworach Wacława Gąsiorowskiego „Huragan” i „Pani Walewska”. Piotrków Trybunalski 1998

9. Machnicka Beata: Realia życia obozowego w „Anus Mundi” Wiesława Kielara. Piotrków Trybunalski 1998

10. Olejnik Beata: „Stara Baśń” – przeszłość legendarna czy podania prehistoryczne ukształtowane przez Józefa Ignacego Kraszewskiego. Piotrków Trybunalski 1998

11. Sarafimoska Halina: Legenda Piłsudskiego w wybranych utworach literatury międzywojennej. Piotrków Trybunalski 1998

12. Sitkowska Zofia: Prawda a fikcja w powieści „Krzyżacy” Henryka Sienkiewicza. Piotrków Trybunalski 1998

13. Waszczyk Anna: Król Jan Kazimierz, pomoc górali i obrona Częstochowy w „Potopie” Henryka Sienkiewicza. Piotrków Trybunalski 1998

14. Woźniak Beata: Prawda historyczna ukazana w „Srebrnych orłach” Teodora Parnickiego. Piotrków Trybunalski 1998

15. Zygier Beata: Powstanie styczniowe w wybranych utworach Stefana Żeromskiego. Piotrków Trybunalski 1998

16. Żarska Joanna: Rewolucja przemysłowa i stosunki społeczno-obyczajowe w świetle „Ziemi obiecanej” Władysława Stanisława Reymonta. Piotrków Trybunalski 1998

Recenzent rozpraw doktorskich

1. Topol Andrzej: Ewolucja frontu narodowego w Polsce Ludowej 1945-1950. Katowice 1974 - UŚI.

2. Pardus Jerzy. Kraków 1975 - UJ

3. Topol Stefania: Paweł Finder : życie i działalność. Katowice 1976 - UŚI.

4. Serwa Edward. Warszawa 1977 - WSNS

5. Wroński Tadeusz. Warszawa 1977- WSNS

6. Kosmaczeski Jerzy. Warszawa 1977- WSNS

Informator Nauki Polskiej 1974-2003; Katalog rozpraw doktorskich i habilitacyjnych 1971, 1974. Warszawa 1973 s. 38; 1976 s. 37-38; Jan Piątkowski: Bibliografia do dziejów Polskiej Partii Robotniczej z uwzględnieniem regionu krakowskiego. Kraków 1971; Norbert Kołomejczyk: Stan badań nad polskim ruchem robotniczym 1918-1970. Warszawa 1984; Współcześni uczeni polscy: słownik biograficzny / red. nauk. Janusz Kapuścik. T. 2. Warszawa 1999 s. 480, portr., bibliogr.; // Uniwersytet Jagielloński. Collegium Medicum Biblioteka Medyczna (<http://www.bm.cm-uj.krakow.pl>); Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Oddział Collegium Medicum (Kraków ul. Śniadeckich 16) akta DSP AM 13 (życiorys, spis publikacji, dokumenty urzędowe, pisma służbowe, protokół z posiedzenia Komisji Bibliotecznej z 11 V 1958 r., wypis z protokołu posiedzenia Senatu AM z 24 VI 1958, opinia o dorobku naukowym napisana 22 VIII 1971 r. przez prof. dr. Józefa Buszko); Archiwum Akt Nowych (Warszawie, ul. Hankiewicza 1). Zespół archiwalny: Archiwum Szkół Partyjnych w Akademii Nauk Społecznych w Warszawie: akta osobowe - sygn. 490/351, habilitacja - sygn. 58/3, profesura - sygn. 401/1 (życiorysy, dyplomy, charakterystyka sylwetki, protokoły, recenzje, spis publikacji i dysertacji, wniosek o profesurę); Materiały i informacje przekazane przez prof. dr. hab. Zenobiusza Wincentego Kozika, redaktorowi *Forum Bibliotek Medycznych*.

Ryszard Żmuda